

Karl May

Winnetou,
het grote opperhoofd

band 1

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Voorwoord

In het Amerika van een eeuw geleden arriveert een jonge schrijver. Belust op vreemde belevissen en avonturen heeft hij Europa verlaten om zich te storten in 'het land van de onbeperkte mogelijkheden'. In St. Louis vindt hij bij landgenoten een plaats als huisonderwijzer. Maar dit is niet het doel dat hij wil bereiken. Als hij het Amerikaanse Engels geleerd heeft en Zich in zijn nieuwe omgeving wat heeft ingeleefd, wil hij naar het Westen, in die dagen nog een onmetelijke streek waar alles te ontdekken valt. Daar zal hij zijn verlangen, de Indianen en hun levenswijze te leren kennen, kunnen bevredigen. Wanneer hij zijn belevissen beschrijft, zal hij ruimschoots in zijn onderhoud kunnen voorzien. Maar in hem, de schrijver, de 'pennelikker' met wie de echte westmannen zo vaak de spot zullen drijven, blijkt een prairiejager en woudloper van formaat te schuilen. Zijn oudere vriend mr. Henry, de knappe geweer-maker, weet hem een plaats te bezorgen als landmeter bij een spoorwegonderneming. Zo trekt hij er op uit met een aantal mannen die de aanleg van een nieuwe spoorlijn door de wildernis moeten voorbereiden, onder leiding van de scout Sam Hawkens en zijn beide vrienden. Dezen nemen de 'greenhorn' (groentje) onder hun bijzondere hoede en weldra

blijkt welk een veelbelovende leerling hij is. Hij zit vast te paard en weet met het geweer dat mr. Henry hem heeft meegegeven, de fameuze beredoder, uitstekend om te gaan.

De gelegenheid om het rode ras te ontmoeten, blijft niet uit. De Apaches, in wier gebied de mannen werken, verbieden de onderneming. Dit leidt tot een conflict waarin de jonge Indianenkrijger Winnetou een grote rol speelt. Hoe de schrijver, die ondertussen al 'Old Shatterhand' geworden is een naam die hij heeft gekregen, omdat hij met zijn sterke vuist een vijand met één slag bewusteloos kan slaan — de gevangene van de Apachestam, en vervolgens van vijand de vriend en bloedsbroeder van Winnetou wordt, dit alles wordt in dit eerste deel verhaald. Ook kunnen wij lezen tot welke noodlottige verwickelingen deze vriendschap leidt, die. Evenwel door alles heen steeds vaster en sterker wordt. Winnetou en Old Shatterhand, dat zijn de twee beroemde namen, die een reeks spannende avonturen beloven.

1. Als greenhorn naar Amerika

Weet u, lezer, wat het woord 'greenhorn' betekent? – Het is een heel boosaardige en minachtende benaming voor ieder op wie zij toegepast wordt. Green betekent groen en met horn wordt op voelhoorn gezinspeeld. Een greenhorn is dus iemand die nog 'groen' is en in een land waar hij alle ervaring mist, zijn voelhorens moet uitsteken, wil hij zich niet pijnlijk stoten.

De greenhorn staat niet op als een vrouw wil gaan zitten; hij begroet de heer des huizes voor hij zijn opwachting bij mevrouw en haar dochter heeft gemaakt; als hij zijn geweer laadt, steekt hij de patroon achterstevoren in de loop of duwt eerst de laadprop, dan de kogel en tenslotte het kruit in de voorlader. Een greenhorn spreekt óf hoogst beschaafd óf in het geheel geen Engels. Het Yankee-Engels en meer nog de tongval van de kolonist is hem een gruwel. Hij kan ze niet onthouden en breekt er zijn tong over. Een greenhorn houdt een racoon¹ voor een opossum² en een tamelijk knappe mulattin voor een quadrone.³ Hij rookt sigaretten en verafschuwt de pruimende sir. Een greenhorn loopt, als Paddy⁴ hem een oorvijg geeft, naar de vrederechter, in plaats van de kegel, zoals een echte Yankee zou doen, zonder meer ter plaatse neer te schieten. Een greenhorn houdt de

prenten van een turkey⁵ voor een berespoor en een rank sportjacht voor een mississippiboot; hij durft zijn bemodderde laarzen niet op de knieën van een medereiziger te leggen of zijn soep snuivend als een stervende buffel op te slurpen. Een greenhorn trekt vanwege de zindelijkheid met een spons als een reuzekalebass en tien pond zeep de prairie in en steekt een kompas bij zich, dat na enkele dagen al naar alle windstreken behalve naar het noorden wijst. Een greenhorn schrijft achthonderd Indiaanse uitdrukkingen op en merkt bij zijn eerste ontmoeting met een roodhuid dat hij deze aantekeningen in de laatste envelop mee naar huis heeft gestuurd, terwijl hij de brief zelf heeft gehouden. Hij koopt kruit en merkt bij het eerste schot dat men hem gemalen houtskool gegeven heeft. Een greenhorn heeft vijf jaar sterrenkunde gestudeerd, maar moet nog zeer lang naar de sterrenhemel turen, zonder te kunnen zeggen hoe laat het is. Hij steekt het bowiemes zo in de gordel, dat hij zich bij het bukken in zijn dij prikt; hij maakt in de Far West een groot kampvuur dat tot aan de boomkruinen oplaait, en als de Indianen hem ontdekt en neergeschoten hebben, verbaast het hem dat zij hem konden vinden. Een greenhorn is nu eenmaal een greenhorn en ik was er destijds ook een, al was ik mij dat niet bewust. Een van de kenmerken van de greenhorn is juist, dat hij eerder

ieder ander dan zichzelf als 'green' zal beschouwen. Ik zag mijzelf als een bijzonder verstandig man van ervaring, daar ik zoals men het noemt gestudeerd had en geen examen had gevreesd. Dat het leven de werkelijke hogeschool is, waar de studenten dagelijks examen wordt afgenomen, dat begreep ik op die jeugdige leeftijd niet. De bekrompen omstandigheden in het vaderland, het verlangen naar meer kennis en een aangeboren ondernemingszin hadden mij naar de Verenigde Staten doen oversteken, waar destijds een jongeman die werken wilde, betere kansen geboden kreeg dan in Europa. In de oostelijke staten had ik wel een goede betrekking kunnen vinden, maar het Westen trok mij meer aan. Ik verdiende in kortstondige baantjes zoveel dat ik, uiterlijk goed gekleed en inwendig vol goede moed, naar St. Louis kon trekken. Daar vond ik tot mijn geluk een betrekking als huisonderwijzer. Tot de kennissenkring van de familie behoorde een zekere mr. Henry, een zonderling die geweermaker was, zijn beroep met de toewijding van een kunstenaar uitoefende en zich mr. Henry, the gunsmith, noemde. Deze man hield van de mensen, hoewel hij niet die indruk maakte. Behalve met genoemd gezin ging hij met niemand om en zijn klanten behandelde hij zo onhebbelijk, dat zij alleen terwille van zijn voortreffelijke producten bij hem kwamen. Hij had vrouw en kinderen

verloren bij een gruwelijke gebeurtenis, waarover hij nooit sprak. Uit een paar zinspelingen maakte ik op, dat zij bij een overval vermoord waren. Vandaar zijn grofheid, waarvan hij zich mogelijk niet bewust was. Zijn hart was zacht en vaak werden zijn ogen vochtig wanneer ik van mijn familie in het vaderland vertelde.

Waarom deze bejaarde man voor een jonge buitenlander zoveel belangstelling toonde, begreep ik pas nadat hij het mij verteld had. Sedert mijn komst bezocht hij het gezin vaker dan tevoren, woonde de lessen bij, legde na afloop beslag op mij en nodigde mij tenslotte zelfs voor een bezoek uit. Deze eer was nog niemand te beurt gevallen en ik wachtte mij wel, er te spoedig gebruik van te maken. Mijn bescheidenheid bezorgde mij een boos gezicht, toen ik op een avond bij hem binnenliep en op mijn 'good evening' antwoordde hij bars:

'Waar zat je gisteravond, meneer?'

Thuis.'

'Pshaw! Maak me niets wijs. Groene vogels zoals jij blijven niet in het nest hokken. Die laten de snavel gewoonlijk overal zien, behalve daar waar zij thuis horen.'

'En waar hoor ik thuis, als het u belieft mij dit te zeggen?'

'Hier bij mij, begrepen? Ik heb je al lang iets willen

vragen.'

'Waarom hebt u het niet gedaan?'

'Omdat ik niet wilde.'

'En wanneer wilt u wel?'

'Vandaag misschien.'

'Vraagt u dan maar rustig,' moedigde ik aan, terwijl ik op zijn werkbank ging zitten, waaraan hij bezig was.

Hij keek mij verbaasd aan en schudde afkeurend het hoofd.

'Rustig! Alsof ik een greenhorn toestemming moet vragen als ik met hem praten wil!'

'Greenhorn?' herhaalde ik diep gekwetst. 'Ik neem aan, mr. Henry, dat het woord u ontglipt is.'

'Sla jezelf niet te hoog aan, meneer. Ik heb opzettelijk gezegd dat je een greenhorn bent en wat voor een! De inhoud van je boeken ken je, dat is waar. De jongeman weet nauwkeurig, hoe ver de sterren van ons af staan, wat Nebukadnezar op kleitafeltjes heeft geschreven en hoeveel de lucht weegt, die hij toch niet grijpen kan. En daarom verbeeldt hij zich knap te zijn. Maar steek de neus eens in het leven, zo'n vijftig jaar in het leven, dan leer je waarin de werkelijke wijsheid ligt. Wat je nu weet, betekent niets – in het geheel niets. En wat je nu kunt, deugt nog minder. Je kunt niet eens schieten.'

Hij zei het verachtelijk en nadrukkelijk, alsof hij het

zeker wist.

‘Niet schieten? Hm, wilde u mij dat soms vragen?’

‘Ja. Geef antwoord.’

‘Met een goed geweer in de hand, eerder niet.’

Hij legde de loop waaraan hij werkte weg en keek me aan.

‘Jij met een geweer in de hand? Ik denk er niet aan. Mijn geweren komen alleen in handen die er voor mij eer mee inleggen.’

‘Die heb ik,’ zei ik. Hij nam me van opzij nog eens op, begon weer aan zijn loop te werken en mompelde:

‘Zo’n greenhorn! Zou me haast kwaad maken.’

Ik liet hem praten, want ik kende hem. Ik stak een sigaar op, waarna er een kwartier niets werd gezegd. Toen werd het hem te machtig. Hij hield de loop tegen het licht, keek erdoor en merkte op:

‘Schieten is moeilijker dan naar de sterren kijken of kleitafels van Nebukadnezar lezen, begrepen? Wel eens een geweer vastgehouden?’

‘Dikwijls.’

‘Ook aangelegd en geschoten?’

‘Reken maar,’ lachte ik.

‘En geraakt?’

‘Natuurlijk.’

Hij liet de onderzochte loop haastig zakken, keek mij weer aan en zei: ‘Getroffen, ja natuurlijk. Maar wat?’

‘Het doel, dat ligt voor de hand.’

‘Wil je mij dat wijsmaken?’

‘Ik maak u niets wijs. Het is waar.’

‘Loop naar de duivel, meneer! Van jou krijg ik geen hoogte. Jij zou een muur van vijf meter hoog en tien meter lang nog niet raken, maar je beweert het tegendeel met zo’n ernstig betrouwbaar gezicht, dat de gal mij haast overloopt. Ik ben geen jongen die les van je krijgt. Zo’n greenhorn en boekenwurm wil kunnen schieten! Heeft zelfs in Turkse, Arabische en andere oude boeken geneusd en beweert, tijd voor schieten te hebben gevonden. Neem dat oude geweer eens van die spijker en leg aan, alsof je schieten wilt. Het is een beredoder, de beste die ik gehad heb.’ Ik nam het geweer en legde aan.

‘Hallo!’ riep Henry. ‘Wat nu? Je hanteert het als een wandelstokje. Ben je zo sterk?’

Als antwoord greep ik hem bij zijn dichtgeknoopte jas en de broekriem en tilde hem met een hand op.

‘Hang it all! Wat drommel!’ schreeuwde hij. ‘Laat me los! Je bent nog sterker dan mijn Bill.’

‘Bill? Wie is dat?’

‘Dat was mijn zoon – beloofde een flinke kerel te worden. Werd, toen ik van huis was, met de anderen vermoord. Je hebt ongeveer zijn gestalte, haast zijn ogen en ook dezelfde trek om de mond. Daarom vind ik je – ach nee, dat gaat je niets aan.’